

ЗНО-2021: оновлені сертифікаційні роботи з української мови та української мови і літератури

У 2021 році учасники Зовнішнього незалежного оцінювання зможуть пройти тестування з п'яти навчальних предметів. Водночас, державна підсумкова атестація буде обов'язковою з української мови, математики, історії України або іноземної мови. Про це повідомила заступниця директора Українського центру оцінювання якості освіти Тетяна Вакуленко. У 2020 році учасники могли пройти тестування не більш як з чотирьох навчальних предметів.

Суттєво змінилась ситуація з Державною підсумковою атестацією. ДПА у цьому році здобувачів повної загальної середньої освіти буде з трьох предметів, а також одного з навчального предмета на вибір.

Відтак випускники, які завершують у 2021 році здобуття повної загальної середньої освіти та/або планують вступати до закладів вищої освіти, матимуть можливість самостійно обирати, яку саме роботу виконуватимуть під час ЗНО:

- *сертифікаційну роботу з української мови*, яка міститиме лише завдання з української мови, а саме 39 завдань закритих форм (з вибором відповіді або на встановлення відповідності) та 1 завдання відкритої форми на надання розгорнутої письмової відповіді;
- *сертифікаційну роботу з української мови та літератури*, яка міститиме як завдання з української мови, так і з української літератури, а саме 24 завдання з української літератури та 39 – з української мови закритих форм (з вибором відповіді та на встановлення відповідності), а також 4 завдання з української мови відкритих форм з наданням письмової відповіді, зокрема 3 завдання, які передбачають надання короткої письмової відповіді, та 1 завдання, яке передбачає надання розгорнутої письмової відповіді.

Сільними для обох варіантів сертифікаційних робіт (тестів) є 39 завдань закритих форм та 1 завдання відкритої форми на надання розгорнутої відповіді з української мови. Результати виконання цих завдань будуть зараховані як результати державної підсумкової атестації з української мови. Для прийому до закладів вищої освіти зараховуватимуться результати виконання відповідно або всіх завдань сертифікаційної роботи (тесту) з української мови, або всіх завдань сертифікаційної роботи з української мови та літератури.

У кожному конкретному випадку вибір учасника того чи того варіанта сертифікаційної роботи для виконання під час ЗНО залежатиме від того, на яку спеціальність (спеціальності) він / вона планує вступати до закладу вищої освіти. Перелік спеціальностей, для вступу на які необхідним буде виконання того чи того варіанта сертифікаційної роботи (тесту), буде визначено в

«Умовах прийому на навчання до закладів вищої освіти України у 2021 році».

Щодо особливостей оновлених сертифікаційних робіт

Зміст сертифікаційних робіт визначатиметься [Програмою](#) зовнішнього незалежного оцінювання результатів навчання з української мови і літератури, затвердженою Міністерством освіти і науки України.

Найприкметнішою рисою обох сертифікаційних робіт є їхня помітна переорієнтація на оцінювання компетентностей учасників – мовленнєвої та літературної. На рівні закритих тестових завдань з української мови це виявляється, зокрема, у тому, що лєвова їх частка стала контекстними – такими, що спрямовані на виявлення здатності учасника / учасниці працювати не з «абстрагованими» мовними одиницями чи явищами, а з їхніми реалізаціями в межах різних за обсягом контекстів. У випадку з українською літературою орієнтація сертифікаційної роботи на компетентності реалізувалася, серед іншого, у включені завдань до незнайомого художнього тексту.

Однією з основних новацій, якими позначено сертифікаційну роботу з української мови та літератури і яка засвідчує зміщення акцентів у бік оцінювання компетентності учасників / учасниць, є введення тестових завдань відкритої форми, які передбачають надання короткої (від одного до кількох речень) відповіді на питання, що стосуються одного тексту або кількох тематично пов'язаних текстів. Варто зауважити, що подібні завдання вже з'являлися в тесті з української мови та літератури, зокрема в тесті ЗНО-2015. Уже тоді вони засвідчили свою валідність для оцінювання когнітивних навичок високого рівня – аналізу, синтезу, оцінювання (за таксономією Блума), а тому повернення до них стало цілком мотивованим з огляду на компетентнісну спрямованість оновленого тесту.

Крім означеної новації, на учасників ЗНО наступних років чекає ще одне важливе нововведення. Воно стосується тестового завдання, яке передбачає створення розгорнутої письмової відповіді. Учасникам, які склали ЗНО в попередні роки, подібне тестове завдання відоме під назвою «Власне висловлення». Упродовж більш ніж десяти попередніх років проведення ЗНО це тестове завдання залишалося майже незмінним і передбачало створення учасниками лише одного специфічного різновиду тексту – *власного висловлення*. Таке тривале «життя» тестового завдання одного-єдиного формату спричинило до того, що відповідне завдання поступово почало втрачати свою цінність як інформативний елемент цілісного тестового інструмента оцінювання. Це виявлялося, зокрема, у тому, що учасники тестування, замість створювати *дійсно власні висловлення*, тобто оригінальні, глибокі за змістом, стрункі за формою тексти-доведення власної позиції

стосовно тих чи тих актуальних питань, найчастіше продукували примітивні, часто позбавлені живої думки й прозорої логічності шаблонні псевдотексти. З огляду на це було прийнято рішення про розширення діапазону різновидів текстів, створення яких може бути в майбутньому запропоноване учасникам як тестове завдання відкритої форми на надання розгорнутої відповіді. Додаткову інформацію про подібні завдання Український центр оцінювання якості освіти оприлюднить упродовж року. Принагідно ж варто зауважити, що в демонстраційному варіанті сертифікаційної роботи, який оприлюднено як модель для ЗНО-2021, тестове завдання на надання розгорнутої письмової відповіді поки що має типові ознаки завдань на створення власного висловлення. Однак уважний погляд на завдання вже засвідчує певні відмінності, зокрема у формулюванні умови та специфіці стимульного матеріалу.

Демонстраційні варіанти сертифікаційних робіт з української мови, з української мови і літератури розміщено на сторінці рубрики “[ЗНО-2021](#)”.